

متن پیاده سازی شده جلسه سی و هشتم سال سوم درس خارج اصول مباحث قطع و ظن - 18 آذر 1387

بسم الله الرحمن الرحيم

دیروز در پایان بحث اشکالی مطرح شد؛ اشکال این بود که ادله حجیت خبر واحد اخبار بی واسطه و کم واسطه را شامل می شود اما اخبار پر واسطه را شامل نمی شود و از این اخبار انصراف دارد و اخباری که در نزد ماست اخبار پر واسطه است و لذا بهره وری از آن ادله مشکل خواهد بود.

در اینجا سه جواب از سه بزرگوار نقل شده است؛ برخی منع صغری کرده اند برخی منع کبری کرده اند.

مثلاً مرحوم امام خمینی صغری را قبول نکرده است؛ صغری این بود که اخباری که در دست ماست بسیار واسطه خورده است؛ مرحوم امام می فرماید این درست نیست اخباری که در دست ماست تا شیخ کلینی و شیخ طوسی و.. که واسطه ندارد چرا که انتساب این کتاب ها به مولفینش مسلم است چون از طریق تواتر برای ما رسیده است و لذا کأن شیخ کلینی مستقیم با ما صحبت می کند و از کلینی تا امام معصوم علیه السلام پنج یا شش واسطه خورده است و عقلاً به خبری که پنج یا شش واسطه خورده عمل می کنند.

مرحوم عراقی همین اشکال را متعرض است و ایشان منع کبری می کند؛ ایشان می فرماید ما قبول نداریم که ادله از اخبار با واسطه زیاد انصراف داشته باشد چرا که انصراف دلیل می خواهد؛ اگر واسطه ها همه مثل هم باشند یعنی عدالت دارند و فاسق نیستند و... سیره بر این جاری بوده که به این اخبار عمل می کردند.

شیخ انصاری منع صغری می کند و می فرماید اصلاً واسطه نیست کلینی از علی بن ابراهیم بی واسطه برای شما نقل می کند و خبر علی بن ابراهیم از ابراهیم بن هاشم واسطه ندارد همچنین به سمت بالا... ادله به ما نگفته که خبری که عادل از امام صادق علیه السلام نقل کند فقط حجت است بلکه ادله می گوید خبری که عادل از عادل نقل کند حجت است.

استاد: ما باید مبنای خود را در خبر واحد معلوم کنیم مثلاً اگر کسی مثل مرحوم آقای خویی مبنایش باشد که خبر ثقه حجت است؛ طبق این مبنا مشکل است که ما ادعای انصراف کنیم و قدر متیقن بگیریم اما اگر مبنای ما در خبر واحد اطمینان باشد و بگویم خبر موثوق حجت است در این صورت کم یا زیاد بودن واسطه ها تاثیر دارد.

نکته: در روایات، اگر روایتی با سه واسطه باشد - مثل روایت من زار قبر عمی بقم.... این خبر سه واسطه دارد که هر سه مورد وثوق هستند - اطمینان انسان به این خبر بیشتر است از خبری که 20 واسطه دارد و متن طولانی دارد؛ لذا در کتاب الصلاه آقای برجردی آمده است که در سنجه های ترجیح آن خبری که قلت واسطه دارد مقدم بر خبری است که کثرت واسطه دارد. نکته: با توجه به حساسیت روایت در نقل روایات و اخباری که با حساسیت نقل شده است ما اخبار با واسطه را کنار نمی گذاریم و به این اخبار به عنوان خیر طرق میسر عمل می کنیم.

مرحوم عراقی: در آیه نبا ما اصلاً مفهوم شرط و وصف را کنار می گذاریم و از طریق مناسبات حکم و موضوع وارد می شویم؛ می گویم خبر واحد تبیین می خواهد چون آورنده اش فاسق است پس در اینجا مناسبت بین حکم (وجوب تبیین) و موضوع (فاسق) اقتضا می کند که تبیین در خبر فاسق لازم باشد اما اگر موضوع تغییر کند و عادل موضوع شود در این صورت مناسبت بین حکم و موضوع اقتضا عدم تبیین دارد.

و الحمد لله رب العالمین